

ПРЕГЛЕД ИСТОРИЈЕ УКРАЈИНСКЕ КУЛТУРЕ 1

- Двосеместрални курс
- Обавезни курс
- Седми семестар
- 3 ЕСПБ у сваком семестру
- Време одржавања: среда 11,30-13,00
- Место одржавања: учиница 23а

Циљ предмета

Циљ предмета је стицање знања студената о историјским темељима, генези украјинске културе и њеном развоју, усвајање општих појмова о правцима у књижевности, архитектури, сликарству, музици и етнологији код Украјинаца, оспособљавање за сагледавање веза између појава у сфери културе и ширих политичких збивања, подстицање на компаративистички приступ у проучавању културне историје народа, што ће, све укупно, допринети квалитативној надградњи њиховог стручног знања.

Настава се одржава на украјинском језику, што има лингводидактичку сврху формирања умења адекватног језичког транспоновања национално-културног материјала при превођењу.

Садржај предмета

Теорије порекла, формирања и развоја украјинске културе. Проблем етногенезе Украјинаца. Географска, социјално-економска и духовна обележја формирања украјинског етноса. Историја етнонима „Украјина“. Историјско-етнографске зоне Украјине. Периодизација историје украјинске културе. Методолошки проблеми истраживања украјинске националне културе.

Древне културе на праукрајинском подручју. Први трагови човека на територији Украјине и праисторијске културе (у доба палеолита, мезолита, неолита). Трипољска култура: специфичност трипољске уметности. Кимеријци као настављачи трипољске културе. Скитско доба: животињски стил у уметности Скита. Сармати на праукрајинском подручју. Грчке колоније на северном приобаљу Црног мора. „Велика сеоба народа“ у II – IV в.н.е.

Словенско доба и култура Кијевске Руси. Проблем генезе источно-словенских племена. Зарубинецка и черњахивска култура. Венеди, Склавини, Анти. Начин живота, култура, митологија источних Словена. Паганство. Образовање јединствене државе – Кијевске Руси. Примање хришћанства (988). Допринос Владимира Великог и Ярослава Мудрог у развоју Кијевске Руси. Формирање државности и почеци политичке мисли. Учвршћивање веза са Византијом и Западном Европом. Увођење јединствене писмености. Настанак летописа. Кнежевске и манастирске библиотеке. Хришћански поглед на свет у средњовековној уметности. Канони у средњовековној архитектури. Уметност мозаика и фреске. Примењена, декоративна уметност Кијевске Руси. Сукоби са монголско-татарским освајачима и пад Кијевске Руси.

Украјинска култура XIV – прве половине XVII века. Позни средњи век: процват Галичко-Волинске кнежевине. Статус украјинског етноса у Великој Литванској кнежевини. Развој писмености и књижевности. Украјинске земље у саставу Пољског краљевства. Настанак друштвеног слоја козака. Специфичност формирања украјинске ренесансе. Хуманистички и реформистички покрет. Братства. Почетак штампања књига. Преводачки рад и развој летописне традиције. Острошка академија као центар образовања и науке. Полемичка књижевност. Конфликт религија на

украјинском подручју. Берестејска унија (1596) и њене последице. Црквено појење. Ликовна уметност и скулптура. Дрвена архитектура.

Духовни живот украјинског народа у другој половини XVII – XVIII в. Запорошка Сеча као држава козака (1648-1781). Историјске прилике формирања и развоја специфичне козачке културе. Религиозна и културна мисија козака. Народно-ослободилачки мотиви у украјинском фолклору. Успон националне самосвести Украјинаца. Просветитељство. Лавовска братска школа. Делатност Митрополита Петра Могиле. Кијево-Могиланска Академија и њен значај у општесловенској култури. Феофан Прокопович, Григориј Сковорода и други просветитељи. Научна достигнућа и књижевна баштина. Школско позориште. Регионалне особине барока у источним и западним украјинским земљама. Феномен „козачког барока“. Црквена архитектура. Иконостаси и портретско сликарство.

План часова:

1. Теорије порекла, формирања и развоја украјинске културе. Проблем етногенезе Украјинаца. Историја етнонима „Украјина“. Периодизација историје украјинске културе.
2. Древне културе на праукрајинском подручју. Први трагови човека на територији Украјине и праисторијске културе. Трипољска култура. Кимеријска, скитска и сарматска култура на праукрајинском подручју. Грчке колоније на северном приобаљу Црног мора. „Велика сеоба народа“ у II – IV в.н.е.
3. Словенско доба и култура Кијевске Руси. Проблем генезе источно-словенских племена. Зарубинецка и черњахивска култура. Венеди, Склавини, Анти. Начин живота, култура, митологија источних Словена. Паганство. Образовање јединствене државе – Кијевске Руси. Примање хришћанства (988).
4. Допринос Владимира Великог и Јарослава Мудрог у развоју Кијевске Руси. Формирање државности и почеци политичке мисли. Учвршћивање веза са Византијом и Западном Европом. Увођење јединствене писмености. Настанак летописа. Кнежевске и манастирске библиотеке.
5. Хришћански поглед на свет у средњовековној уметности. Канони у средњовековној архитектури. Уметност мозаика и фреске. Примењена, декоративна уметност Кијевске Руси. Сукоби са монголско-татарским освајачима и пад Кијевске Руси.
6. Украјинска култура XIV – прве половине XVII века. Позни средњи век: процват Галичко-Волинске кнежевине.
7. Статус украјинског етноса у Великој Литванској кнежевини. Развој писмености и књижевности. Украјинске земље у саставу Пољског краљевства.
8. Специфичност формирања украјинске ренесансе. Хуманистички и реформистички покрет. Братства. Почетак штампања књига. Преводилачки рад и развој летописне традиције.
9. Острошка академија као центар образовања и науке. Полемичка књижевност. Конфликт религија на украјинском подручју. Берестејска унија (1596) и њене последице.
10. Црквено појење. Ликовна уметност и скулптура. Дрвена архитектура.
11. Духовни живот украјинског народа у другој половини XVII – XVIII в. Историјске прилике формирања и развоја специфичне козачке културе. Религиозна и културна мисија козака. Народно-ослободилачки мотиви у украјинском фолклору. Успон националне самосвести Украјинаца.
12. Кијево-Могиланска Академија и њен значај у општесловенској култури. Просветитељство: Феофан Прокопович, Григориј Сковорода и други

просветитељи. Школско позориште. Барок у украјинској култури. Црквена архитектура и сликарство.

Испитна питања:

1. Друштво и култура. Материјална и духовна форма културе.
2. Периодизација историје украјинске културе.
3. Географска, социјално-економска и духовна обележја формирања украјинског етноса.
4. Праисторијске културе на тлу Украјине.
5. Трипољска култура.
6. Кимеријци, Скити и Сармати на праукрајинском подручју.
7. Античко доба: грчке колоније на северном приобаљу Црног мора.
8. Теорије о пореклу Словена.
9. Начин живота, култура, митологија источних Словена.
10. Настанак Кијевске Руси.
11. Култура Кијевске Руси: језик, књижевност, летописна традиција.
12. Паганство и хришћанство у Кијевској Руси.
13. Музика, архитектура, ликовна уметност у Кијевској Руси.
14. Хришћански поглед на свет у средњовековној уметности.
15. Сукоби са монголско-татарским освајачима и пад Кијевске Руси.
16. Галичко-Волинска кнежевина у историји украјинске културе.
17. Статус украјинског етноса у Великој Литванској кнежевини.
18. Украјинске земље у саставу Пољског краљевства.
19. Штампање књига. Развој писмености и књижевности.
20. Дрвена архитектура.
21. Хуманистички и реформистички покрет.
22. Острошка академија као центар образовања и науке.
23. Конфликт религија на украјинском подручју. Берестејска унија (1596) и њене последице.
24. Запорошка Сеча као држава козака (1648-1781).
25. Народно-ослободилачки мотиви у украјинском фолклору.
26. Просветитељство у Украјини.
27. Кијево-Могиланска Академија и њен значај у општесловенској култури.
28. Школско позориште.
29. Барок у украјинској култури.
30. Иконостаси и портретско сликарство.

СПИСАК ТЕМА ЗА СЕМИНАРСКЕ РАДОВЕ

1. Проблеми традиционалног и новог у савременој украјинској култури.
2. Односи културе и религије на украјинском подручју.
3. «Стрељани препород» 20-30-их година XX века.
4. Развој културе у условима тоталитаризма и демократије.
5. Антични сюжети в українській літературі та образотворчому мистецтві.
6. Савремена ликовна уметност у Украјини.
7. Феномен «козачког барока» у украјинској култури.
8. Фолклор као елемент духовне културе украјинског народа.
9. Делатност братских школа у Украјини.
10. Прожимање масовне и елитне културе у постмодерно доба.
11. Савремена украјинска филмска уметност.
12. Рок култура у Украјини.

ОБАВЕЗНА ЛИТЕРАТУРА

1. Греченко В.А., Чорний І.В. та ін. Історія світової та української культури, Київ, 2000.
2. Історія українського мистецтва. У 6-ти т., Київ, 1996-1997.
3. Історія української культури / За заг. ред І.Крип'якевича. – 3-є вид., Київ, 2000.
4. Історія української та зарубіжної культури / За ред. С.М.Клапчука, В.Ф.Остафійчука. 2-е вид., Київ, 2000.
5. Маланюк Є. Нариси з історії нашої культури, Київ, 1992.
6. Масол Л.М., Ничкало С.А. Художня культура України, Київ, 2006.
7. Поліщук Є.П. Історія культури: короткий довідник, Київ, 2000.
8. Попович М.В. Нарис історії культури України, Київ, 2001.
9. Семчишин М. Тисяча років української культури. – 2-е вид., Київ, 1993.

ПРЕПОРУЧЕНА ЛИТЕРАТУРА

1. Дворнік Ф. Слов'яни в європейській історії та цивілізації. – К., 2000
2. Єфремов С.О. Історія українського письменства. – К., 1995.
3. Жолтовський П. Монументальний живопис на Україні XVII – XVIII ст. – К., 1988.
4. Жолтовський П. Художнє життя на Україні в XVI – XVIII ст. – К., 1983.
5. Запаско Я. Мистецтво книги в Україні в XVI-XVII ст. – К., 1983.
6. Історія української художньої культури. – Харків, 1999.
7. Культурне відродження в Україні. – Тернопіль, 1993.
8. Курбас Л. Філософія театру. – К., 2001.
9. Матковська О. Львівське братство: культура, традиції. – Львів, 1997.
10. Мисик Ю.А. та ін. Як козаки воювали: історичні розповіді про запорізьке козацтво. – 2-е вид. – Дніпропетровськ, 1991.
11. Моця О., Ричка В. Київська Русь: від язичництва до християнства. – К., 1996.
12. Наливайко Д. Очіма Заходу. Рецепція України в Західній Європі XI – XVIII ст. – К., 1998.
13. Павличко С. Дискурс модернізму в українській літературі.- К., 1997.
14. Розумний М. Українська ідея на тлі цивілізації. – К., 2001.
15. Рудницька О.П. Українське мистецтво у полікультурному просторі: навчальний посібник. – К., 2000.
16. Українське бароко та європейський контекст. – К., 1991.
17. Хижняк З.І. Києво-могилянська академія. – К., 1991.

МЕТОДОЛОГІЈА И ОБЛИЦИ НАСТАВЕ

Предавања, тематске дискусије, тематски тестови (по 2 у сваком семестру), интерактивна настава, консултације, израда семинарског рада.

Оцењивање:

Присуство и активност на часовима – 20 поена

Семинарски рад – 20 поена

Усмени испит – 60 поена